

TRGOVSKI LIST

Časopis na trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — St. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za 1 leto 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VII. Telefon štev. 552 LJUBLJANA, dne 15. maja 1924. Telefon štev. 552 Stev. 58.

Gospodarski kongres v Skoplju.

OTVORITEV IN OTVORITVENI GOVOR.

V nedeljo, dne 11. t. m. je otvoril predsednik trgovske in obrtniške zbornice v Skoplju g. Popović ob pol 11. uri gospodarski kongres ob navzočnosti ministrov dr. Stojadinovića in dr. Krizmana, polnoštevilno navzočih delegatov iz cele države (nad 100) in številnih meščanov iz Skoplja. G. Popović je uvodoma poudarjal važnost kongresa in v nadaljnjem izvajal: »V zadnjih štirih letih smo imeli svečanost na svečanost. Slavili smo spomine velikih zmag, dočakali smo po vrsti številne stavbenike našega narodnega in državnega edinstva, nismo pa še dočakali in doživeli praznika našega gospodarskega dela. Zato je današnji dan prvi največji dan gospodarstva Južne Srbije, dan nove vzpodbude za delo v bodočnosti. Ne oziraje se na trenutne razlike v političnem in pokrajinskem mišljenju in naziranju, pustivši v nemar vsaj za trenutek vse krivice, katere si delamo zavedno ali nezavedno med seboj, ste došli k nam na jug, k nam, ki smo največ pretrpeli za idejo narodne svobode in edinstva, da obravnavamo nujne potrebe našega narodnega gospodarstva in sklenemo trajno in udano prijateljstvo.« Koncem svojega govora se je g. Popović spominjal žrtev za naše državno in narodno edinstvo, v Južni Srbiji padlih junakov in pozdravljal kralja, kar je našlo med navzočimi živahen odmev.

Za predsednika konference je bil izvoljen g. Popović, za podpredsednika pa predsednika ljubljanske in zagrebške trgovske in obrtniške zbornice gg. Ivan Knez in Vladimir Arko. G. Popović se je zahvalil za zaupanje in prečital brzojavni pozdrav kralja in ministrskemu predsedniku.

Nato je tajnik trgovske in obrtniške zbornice g. Miličević prebral pozdravne brzojave, med temi brzojav predsednika ljubljanskega velesejma gosp. Bonača.

GOVOR FINANČNEGA MINISTRA DR. STOJADINOVIĆA.

Prvi se je oglasil k besedi finančni minister dr. Stojadinović, ki je uvodoma poudarjal zadoščenje, da more prisostvovati kongresu gospodarskih krogov iz cele države ravno v Južni Srbiji, ki kaže po zaslugi in brigi sedanje vlade znaten napredek. Nadalje je omenjal, »da ni težnja vlade povzdigniti Skoplje nad ostala mesta in Južno Srbijo nad ostale pokrajine. Za Južno Srbijo se je storilo vse, kar je mogoče, a kot finančni minister vendar ne more odobravati zahteve Skoplja, da se tam ustanovi efektin in valutna borza.« G. dr. Stojadinović je nato govoril o važnosti borze in pomenu valute za posamezne države ter navajal razloge, ki govore proti ustanovitvi borze v Skoplju. Nadalje je omenjal stanje dinarja in poudarjal, da bo naš izvoz tekoče leto veliko večji. Gleda optimistično v bodočnost naše valute in veruje, da se mora dinar polagoma še naprej dvigati. Na koncu omenja ogromno bogastvo naše zemlje, ki je še neizkoriščeno.

Govor finančnega ministra so navzoči pazljivo poslušali in mu mestoma burno pritrjevali.

GOVOR MINISTRA TRGOVINE IN INDUSTRIJE DR. KRIZMANA.

Minister trgovine in industrije dr. Krizman, ki se je nato oglasil k besedi, je v začetku omenjal pomen kongresa in poudarjal, da je vlada dolžna

nuditi gospodarskim krogom polno podporo. Z vsemi silami je treba pomagati gospodarskim krogom v Južni Srbiji. Ona je dežela bodočnosti, sveta in potrebna vsem Srbom, Hrvatom in Slovincem. V izvajanju tega moramo imeti pred očmi le dvoje načel: enaka bremena, enake dolžnosti, enake pravice za vse pokrajine in prost razmah vsaki pošteni energiji in vsakemu poštenemu delu. Omenivši zahteve gospodarskih krogov, se nadija, da se v doglednem času osnuje gospodarski svet. Skratka, da je potrebna trgovska pogodba z Albanijo in drugimi sosednimi državami. Vlada hoče posvetiti temu vprašanju vso pozornost. Po njegovem mnenju se mora Skoplju pomagati glede ustanovitve borze. Pritožbe nad visoko obrestno mero so upravičene, dasi je naravna posledica naših prilik. Železniški tarifi so visoki, a tarifna komisija se je že odločila, da zniža posamezne tarifne postavke. Osnutek nove carinske tarife je dovršen. V njej so naši domači proizvodi zadostno zaščiteni. Konferenca se je premalo bavila z vprašanjem obrtništvu, ki je izrednega pomena za državo. Upa, da se prav kmalu osnuje obrtniška banka. Nadalje izjavlja, da je pristaš dekoncentracije uprave, da morejo biti oblastva bližje ljudstvu in lažje razumeti njegove potrebe. Zato hočejo veliko poslov prenesti v delokrog velikih županov.

Govor ministra dr. Krizmana so navzoči jako živahno odobrvali. Po govorih obeh ministrov se je prečitala nastopna

RESOLUCIJA:

»Drugi izredni kongres gospodarskih krogov v Skoplju, ki se je vršil dne 10., 11. in 12. maja 1924, je po vsestranskem posvetovanju v sekcijah sklenil sledečo resolucijo:

1. Dasi uvažujemo, da je današnji režim trgovine z valutami in divizami z ozirom na splošne prilike še vedno upravičen in dasi upoštevamo, da je ta režim le začasnega značaja, izražamo željo, da se postopoma omili formalno-tehnični postopek, ki gospodarskim krogom podražuje in otežuje nabavo in prodajo deviz in valut.
2. Smatramo za potrebno in povsem upravičeno, da se za pospešitev gospodarskega napredka in gospodarskega razvoja posameznih gospodarskih središč naše države, v katerih so dani za to vsi pogoji, omogoči ustanovitev bodisi popolnih, bodisi specialnih borz. Posebno smatramo za potrebno, da se osnuje borza v Skoplju in izpopolni borza v Ljubljani.
3. Potrebno je, da se sklenejo trgovske pogodbe z vsemi sosednimi državami, osobito z Albanijo. Naprosi naj se g. finančni minister, da odredi, naj Narodna banka stavi na razpolago sredstva, ki so potrebna, da se prepreči kriza v posameznih gospodarskih strokah, osobito pa v domači industriji in mali obrti.
4. Da se naprosi g. minister za promet, da v najkrajšem času skliče tarifni odbor, katerega predvideva § 11. uredbe o organizaciji ministrstva za promet iz l. 1921.
5. Tarifni odbor naj razpravlja o najvažnejših vprašanjih:
 - a) o vprašanju pristaniških tarifov za solunsko cono in za Adrijo, kakor tudi o vprašanju izvoznih pristojbin;
 - b) o vprašanju enotne blagovne klasifikacije za celo državo po potrebah našega gospodarstva.
6. Najhitreje naj se reši vprašanje vicinalnih in zasebnih železnic ter prejšnje južne železnice. V zvezi s tem naj se uvede direktno zaračunavanje tarifov brez lomljenja.
7. Na progi Solun—Skoplje naj se ustvari železniška zveza z glavnimi gospodarskimi središči Južne Srbije, predvsem naj se upošteva Metohijo, Pelagonijo in Strumničko dolino; upostavi naj se tudi železniška zveza Mitrovice z Bosno.
8. Omogoči naj se ustanovitev posebe pooblaščenih skladišč s pravico reekspedicije pri izkladiščenju blaga, ki bi se naknadno izvozilo v Albanijo ali prodalo v notranjosti države, in sicer v centrih konsuma in tranzita: v Skoplju, Bitolju, Prizrenu in Debrju.

9. Postavijo naj se Gjevgeliji živinski hlevi s primernimi ugodnostmi.
10. Izposluje naj se znižanje železniške tarife na progi Gjevgelija—Solun.
11. Prične naj se takoj administrativno in tehnično organizirati našo solunsko cono, da se bo čimpreje usposobila za svojo funkcijo.
12. Zasigura naj se parobrodna zveza med jadransko obalo in Solunom in s trgovsko konvencijo naj se izposluje našim ladjam v grških lukah postopek z najvišjimi ugodnostmi.
13. Zaledje severo-zapadne in srednje Bosne naj se čimpreje spoji potom železnice z Jadranskim morjem.
14. V dalmatinskih pristaniščih naj se izvedejo dela, ki so potrebna, da se ohranijo dosedanje naprave v skladu s potrebami razvijajočega se prometa.
15. Gradnja železnice Knin—Zadar naj se zabrani.
16. Tujim ladjam naj se zabrani kabotaža v naših vodah, tujim podjetjem pa avtomobilske vožnje na obalnem teritoriju.
17. Domačim plovitvenim društvom naj se omogoči delovanje, eventualno s subvencijo.
18. Pospešijo naj se dela, ki so potrebna za blagovni in osebni promet v sušaškem pristanišču.
19. Tarifna pojasnila z dne 19. maja 1923, štev. 15.754 naj se ukinejo.
20. Rok za iztovorjenje blaga naj se podaljša od šest na dvanajst delovnih ur.
21. Uvedejo naj se brzovozni vlaki, oziroma vagoni za živino in za kvarljivo blago na glavnih železniških progah.
22. Uvedejo naj se zbiralni vagoni za paketno blago pri mešanih vlakih.
23. Vozovi za prevoz prašičev naj se popolnijo z železnimi korjiti, ki bi se od zunaj polnili z vodo in krmili.
24. Roki za vročitev brzovoznega in tovornega blaga naj se znižajo za polovico.
25. Preneha naj se uporabljati železniške vagoni za stanovanja železničarjev. Zanje naj se sezida praktične hišice, vagoni pa stavi na razpolago narodnemu gospodarstvu.
26. Tovorni vagoni, osobito iz reparacijskih dobav, naj se pogostejše pregledajo in če potreba, popravijo. Tudi naj se v dotičnem roku vnovič tarirajo.
27. Pokvarjeni vagoni naj se čimpreje popravijo, po možnosti v železniških delavnicah posameznih direktij, katerim naj se v ta namen dovolijo potrebni krediti.
28. Ukinejo naj se izvozne carine in prepreči izvoz plemenske živine.
29. Prometu naj se posveti večja pozornost, da se dovede do možne popolnosti.
30. Uredi naj se kreditiranje izvoznikom poljedelskih pridelkov in agrarne industrije.
31. Z izvoznimi tarifami naj se omogoči večji promet v tu- in inozemstvo.
32. Prepusti naj se izvoz etviranih sliv.
33. Prepreči naj se izvoz plemenske živine. Iz inozemstva naj se uvažja za pleme v interesu povzdige naše živinoreje le dobra plemenska živina.
34. Kože divjačine inozemskega izvora naj se obramene z visoko uvozno carino.
35. Vinogradi naj se nasajajo z ameriškimi trtami iz vzornih trtic. Dovolj naj se nasajati vinograde na vseh krajih, ki niso primerni za druge posevke.
36. Podpira naj se ustanovitev tovarne za predelavo maka in ukrene za zaščito pridelovanja maka vse, kar je potrebno.
37. Pomaga naj se nasaditi murve v okolici Dojrana, Gjevgelije in Strumice.
38. Omogoči naj se uvoz finega tobakovega semena. Pridelovalcem tobaka naj se odkaže vplivnejša funkcija v komisiji za odkup. Pri določevanju odkupnine naj se upoštevajo poleg kvalitete tudi stvarni pridelovalni stroški.
39. V naši državi imamo za izvoz pripravljenege lesa v vrednosti po 1.200.000.000 Din.
40. Kvaliteta kačkavalja (neke vrste sira) bo to leto po vsej priliki jako dobra. Izvoz utegne doseči 200 vagonov.
41. Izvoz jaje se ceni na 200 vagonov v vrednosti 800.000.000 Din, živine pa na 800 vagonov v vrednosti 200.000.000 Din.
 - a) da se izvoz omogoči, je potrebno:
 - i) da se uvede čimpreje na vseh progah naše države obračunavanje vozarine brez lomljenja tarife;
 - ii) da se ukine izvozna carina na vse vrste moke;
 - iii) da se obmejna črta, kjer je potreba, čim efektnejše zaščiti pred tihotapstvom;
 - iv) da se prične energično reševati vprašanja o lastniški pravici posameznih pašnikov;
 - v) da se v interesu izkoriščevanja pašnikov na Car-planini poskrbi v njihovih mejah za javno varnost;
 - vi) da se skrb za zimske pašnike odkaže v delokrog ministrstva za poljedelstvo in vode, oddelek za živinorejo, ki naj upošteva potrebe pravih živinorejcev;
 - vii) da se proizvajalcem kačkavilja ukaže da na vsakem hlebu označijo, da se je izdelal v naši državi;
 - viii) da se za železniški prevoz kačkavilja stavi na razpolago specialni vozovi z ventilatorji;
 - b) da se proizvajalcem kačkavilja dovoli nabava monopolne takse proste morske soli;
 - i) da se ukine ali vsaj zniža izvozna carina za jajca za najmanj 100 Din pri 100 kg;
 - ii) da se zniža vozarina za vagonsko blago za 25%, a za kosovno blago naj se pobira tovarna vozarina, prevažna naj se pa brzovozno;
 - iii) da se poboljša kvaliteta živine v onih krajih, kjer je sedaj slaba, osobito v Stari Srbiji, Bosni in Hercegovini in v Južni Srbiji;
 - iv) da se zabrani izvoz kokoši v času od 1. februarja do 1. maja zaradi plemenitve in valjenja.
42. V izvršitvi točke 1. resolucije zagrebškega gospodarskega kongresa dne 27. januarja 1924, drugi kongres v Skoplju dne 11. maja t. l., usvaja referat tajnika beograjske komore o gospodarskem svetu in sklene, da se ta referat pošlje vsem zbornicam in gospodarskim organizacijam, da ga proučijo in oddajo o njem svoje mnenje. Konferenca hkratu sklene, da se ta mnenja predlože komisiji za sestavo osnutka zakona o gospodarskem svetu do 1. julija 1924 v posebni deputaciji, obstoječi iz referentov beograjske zbornice in zastopnikov ljubljanske in zagrebške zbornice.
43. Minister trgovine in industrije ter financ naj se naprosita, da pomagata zbornicam, pri katerih še ni rešeno njihovo finančno vprašanje, iz njihovega težkega položaja s posebnimi ukrepi, ki naj olajšajo njihovo vzdrževanje dokler se ne uveljavi enoten zborniški zakon, da bodo tudi one mogle aktivno sodelovati pri delu za napredek gospodarstva.
44. Kongres je, vršeč svojo nalogo, proučeval, v koliko so se sklepi zagrebškega kongresa z dne 27. januarja t. l. udeležili in pri tem ugotovil nepopolno dejstvo, da se je do sedaj uresničila le ena točka resolucije. Spričo tega ponovno prosi kraljevsko vlado da začne čimpreje proučevati omenjeno resolucijo in jo povoljno reši.
45. Pravna sekcija drugega izrednega kongresa gospodarskih krogov v Skoplju je na svoji seji dne 10. maja t. l. vsestransko premostrvala zakon od 28. aprila, ki je bil uveljavljen s finančnim zakonom za l. 1923 kot obvezen za celo kraljevino. Po vsestranski diskuziji je soglasno ugotovilo, da se z omejenim zakonom o prisilni poravnavi daje ne le možnost, ampak tudi vzpodbudo, da posamezni brezvestneži izigravajo pravice svojih upnikov. Vsi tega se pod okriljem zakona počasi ali stalno in postopoma vdomačuje nemoralno, ki neposredno ruši celotno kreditno podlago naših gospodarskih krogov v splošnem. Posredno pa ruši tudi temelje celokupne domače industrije, kar se nikakor ne more in ne sme več trpeti. Po tej ugotovitvi je pravna sekcija soglasno sklenila, da predloži plenumu drugega gospodarskega kongresa predlog, da se preko pristojnih predstavnikov naše države izposluje stroga revizija zakona o prisilni poravnavi. Povodom te revizije naj se
 - a) derogirajo vsi zakonski predpisi zakona, odnosno banke navedbe, s katerimi se nudi dolžniku možnost zahtevati prisilno poravnavo na škodo upnikov, ako pri tem izigravajo pravice upnikov s kršenjem njihovih interesov.
 - b) Namesto razveljavljenih zakonskih odredb naj se uveljavi, odnosno razširi na celo državo veljavnost tozadevne odredbe zakona o konkurznem postopku za bivšo kraljevino Srbijo. Pri tem naj se odboru upnikov povečajo pravice in njegov vpliv na odločbe in delo v konkurznem postopku v vseh konkurznih sodnih procedurah brez izjeme.
 - c) Ostale odredbe zakona o prisilni poravnavi naj popolnoma pod točko b) omenjeni zakon. Na ta način naj se ustvari enoten zakon, ki naj velja za celo državo. Pri sestavi zakona naj se uredi roke tako, da se celotno postopanje z imovino dolžnikovo pred otvoritvijo, ob otvoritvi in po otvoritvi konkurza izvede hitro s prednostjo pred vsemi ostalimi predmeti (razen nujnih kazenskih) pri vseh sodiščih v obče.
 - d) Osnutek zakona naj izdelajo delegati beograjskih zbornic (trgovske, industrijske in obrtniške) vzajemno z delegati zbornic v Ljubljani, Novem Sadu in Sarajevu. Delegati teh zbornic se zavežejo, da se bodo na poziv beograjske trgovske zbornice takoj odzvali in se sestali v Beogradu, da izvrše svoje delo tako pravočasno, da bo mogoče osnutek predložiti vladi najkasneje tekom 30 dni, računši ta rok od dneva kongresa v Skoplju.

Kongres nalaga Trgovski in obrtniški zbornici v Skoplju, da predloži to resolucijo vladi.

* * *

K posameznim točkam resolucije sta se oglasila le dva govornika: zastopnik obrtniške zbornice beograjske g. Kararadovanović, ki je grajal da se resolucija premalo ozira na potrebe obrtništvu, in zastopnik gospodarskih krogov iz Cetinja, ki se je pritoževal,

da se v resoluciji Črne gore niti ne omenja, še manj pa ozira na njene potrebe.

Po teh govorih je dal g. predsednik resolucijo na glasovanje, ki se je brez ugovora vršilo z vsklicem. Na to se je kongres zaključil.

Popoldne so si delegati ogledali muzej izdelkov južne Srbije, trgovsko šolo in njen muzej, Dušanov grad, cer-

kev sv. Save in druge znamenitosti v Skoplju.

Zvečer so je vršila v gledališču slavnostna predstava, po predstavi pa banket, katerega se je udeležilo nad 300 oseb.

V ponedeljek so odšli delegati na Kumanovo, kjer so položili vence na grobove padlih junakov, v torek pa v Solun, da si ogledajo solunsko cono.

Odpomoč zastankom v civilnih sporih na naših sodiščih.

»Službene Novine« z dne 12. maja 1924, št. 106, priloga XXIII., objavljajo naredbo ministrstva pravde od 15. aprila 1924, števil. 16.135, s katero so na podstavi člena 87 finančnega zakona za 1924/25 izmenjeni denarni zneski v zakonu o olajšavah v sodnem postopku v območju višjih deželnih sodišč v Ljubljani in Splitu od 30. januarja 1922, »Sl. N.« št. 105, priloga XVII.

Za stvarno pristojnost o imovinsko-pravnih sporih so od 1. junija t. l. naprej merodajni sledeči zneski:

Pred okrajna sodišča spadajo take pravde, ako sporni predmet v denarjih ali v denarni vrednosti ne presega zneska 6250 Din (25.000 K).

Pred sodnika poedinca na zbornih sodiščih spadajo pravde, kojih predmet v denarjih ali v denarni vrednosti ne presega zneska 125.000 D (500.000 K). Ako sporni predmet presega znesek 125.000 Din, spada pravda pred senat. Vendar pa se morejo stranke izrecno sporazumeti, da naj tudi v tem primeru sodi sodnik poedinca. Poedini sodnik razsoja tudi v sporih, ako je v isti tožbi uveljavljenih več zahtevkov, od katerih nobeden sam za sebe ne presega zneska 125.000 Din, dasi skupna vsota vseh zahtevkov presega ta znesek.

Opominjalni postopek je dovoljen do največjega zneska 6250 Din. Pristojbine za plačilno povelje se določijo po 10 Din za vsakih začetih 250 dinarjev preko 250 dinarjev.

Zoper potrdilno razsodbo prizivnega sodišča je revizija nedopustna, ako sporni predmet, o katerem je prizivno sodišče odločilo, v denarjih ali v denarni vrednosti ne presega zneska 2500 Din (10.000 K).

Nova Rusija.

Te dni je imel dr. G. Selvi v Trstu predavanje o gospodarskem položaju današnje Rusije. Predavatelj se je komaj pred kratkim vrnil iz sovjetske republike, kjer se je mudil kot šef italijanske pomožne misije nad leto dni. Podatki, ki jih je navajal odlični predavatelj, nam nudijo o sedanjih ruskih gospodarskih razmerah dokaj interesantno sliko. Ker so to najnovejši podatki, ki jih imamo o Rusiji in ker nam znano ime predavatelja jamči, da odgovarjajo resnici, bodi v naslednjem navedeno vsaj nekaj drobtin iz tega zanimivega poročila.

Pod pritiskom groznih posledic lakote, ki je od spomladi 1921 do jeseni 1922 zahtevala od 12 do 15 milijonov človeških žrtev in ki je bila posledica gospodarskega nerada, sovjetizacije zemlje, nacionalizacije tovarn, prisilnih rekvizicij žita, vstaj mužikov, so bili zaslepljeni dogmatiki Moskve primorani usmeriti gospodarsko politiko po popolnoma novih načelih. Tako pogosto že imenovana »Nep« (Novaja ekonomičeskaja politika) pomeni začetek nove ere gospodarske obnove države in konec utopistične socializacije sanjačev.

Dobri uplivi nove gospodarske politike so se začeli pojavljati prav kmalu; obnova napreduje sicer počasi, toda progresivno. Mužiki obdelujejo polja. Šest milijonov in pol kvintalov žita, ki se je izvozilo v letu 1923, bo moralo doseči letos 40 milijonov kvintalov. V splošnem se računa, da se je letos posejalo 61.200.000 ha, to je 71 odstotkov predvojnne površine. Povprečno bi morala na površino roditi 480 milijonov kvintalov, ki so sicer še daleč za 700 milijoni iz predvojnne časa, ki pa vendar pomenijo znaten napredek delavnosti in produkcije.

Nacionalizirana podjetja so vzpostavila 20—25% predvojnne kapacitete.

V pravadah, v katerih je po opravljenem prvem naroku že pričela ustna sporna razprava, veljajo dosednji predpisi; vendar preidejo na sodnika poedinca vse tekoče pravde, katere spadajo po svojem znesku pred posameznega sodnika, na dan, ko ta uredba stopi v veljavo (= 1. junija 1924), ako ustna sporna razprava še ni zaključena. Pravdo nadaljuje kot sodnik poedinca član senata, pred katerim se je pravda dotlej vodila.

S to uredbo končno vendar-le že odpade eden izmed dveh vzrokov, da je v zadnjem letu pri naših sodiščih nastopil naravnost zastoj v civilnih pravadah, ki so bile sporne. Z njo je odpravljena povsem neracionalna porazdelitev dela. Osobite važnosti je, da se senatne pravde, kjer dne 31. maja ustna razprava še ne bo zaključena, a znesek ne presega 125.000 Din, takoj porazdelijo med senatne člane kot sodnike poedinca. To bo rešitev spornih pravad zelo pospešilo. Okrajna sodišča pa, ki so v civilnih pravnih opravilih bila premalo zaposlena, dobijo lep del pravad, ki so po dosedanjih predpisih spadala pred sodnika poedinca na zbornih sodiščih.

Končno je vendar tudi tukaj led prebit in venčano z uspehom dolgotrajno prizadevanje sodnih oblastev, da se pristojnostna mera zviša primerno razvrednotenju denarja, kateremu prizadevanju se je v zadnjem času pridružilo tudi stanovsko zastopstvo odvetnikov. Nedvomno pa je pripomogla odločilno k temu uspehu smotrna in krepka akcija stanovskega zastopstva trgovcev, ki so največ trpeli pod zastajanjem opravil na naših sodiščih.

rst.

Velike delavnice Putilov, kjer je bilo leta 1914 zaposlenih 35.000 delavcev, zaposlujejo danes komaj 2500. Nova gospodarska politika (Nep), ki je sicer uvedla radikalne reforme, ni vendar odpravila poddržavljenja industrijskih podjetij in to iz bojazni, da bi moglo to povzročiti nevarno povrnitev privatnega kapitalizma, ki se spričo priznanja svobodne trgovine že itak pojavlja. Produkcija državnih industrij se je sicer od 1922 na 1923 povečala, ker se pa ni moglo zbog visokih cen in neznatne kupne moči mužikov razpečati vse izdelano blago, se je morala zopet skriti.

Lepe uspehe je zaznamovati pri dobivanju nafte; skoro 60% predvojnne produkcije. Tudi premogovniki so dosegli 50% predvojnne produkcije.

Metalurgična podjetja so dosegla komaj 20% predvojnne produkcije; medtem ko napreduje zelo dobro tekstilna industrija. Največje težkoče pri obnovi povzročajo pač derutno stanje komunikacij. Volga, nekdanja čudovita, živahna trgovska pot, je danes popolnoma zapuščena. Tudi pomorske zveze so neznatne: trgovinska mornarica Črnega morja ne šteje nad 57 parnikov. Pripomniti pa je treba, da se je vršilo tudi že pred vojno 90 odstotkov ruske zunanje trgovine potom inozemskih ladij.

Nič boljše ni stanje železnic. Nekaj časa skoro popolnoma ukinjene vse zveze, so začele komaj sedaj normalno funkcionirati.

Mučno sliko nudi pogled na mesta, v katerih so celi predeli požgani in demolirani. Stavbe zanemarjene in zapuščene — ker so postale last države — se izročajo sedaj nazaj privatnikom, ki jih restavrirajo.

Najzamačilnejša manifestacija prekreta, ki se je izvršil v zadnjem času v Rusiji, je svobodna trgovina, ki je vrnila Moskvi prejšnje lice. Odprle so se zopet velike luksuzno opremlje-

ne trgovine, razkošna gledališča, tudi denar prihaja zopet do upoštevanja. Današnja Moskva se niti ne da primerjati z Moskvo pred tremi leti. Danes nahajamo tam borzo, banke; poslovna živahnost raste, tudi se obiskuje že letovišča, kakor pred vojno.

Armada, zvesta, strogo disciplinirana, pod vodstvom starorežimskih častnikov, ne kaže danes niti znaka o komunizmu.

Tudi duhovščina ni proti režimu.

Mužiki, katerim se je vrnila zemlja, nimajo danes nikakih drugih zahtev: in to je pozitivna baza za trdnost vlasti.

Hidroelektrična naprava na Krškem polju.

V torek, 13. t. m. dopoldne se je začela v Krškem komisijska razprava o projektu zagrebške hidroelektrične naprave na Krškem polju. Gre za to, da se takoj pod Krškim napravi na Savi jez ter po 30 metrov širokem in okrog 9 km dolgem kanalu spelje ta reka v strugo Krke v bližini njenega sedanjega izliva v Savo. Pri Krški vasi se zgradi velika hidroelektrična centrala, kjer se bo proizvajal električni tok in odvajal v Zagreb. Naprava, ki bo velikega pomena za razvoj industrije v Zagrebu in njegovi okolici, obeta pa tudi mnogo koristiti krškemu in brežiškemu okolišu, bo stala po dosedanjih proračunih okroglo 250 milijonov dinarjev.

Komisijsko razpravo je otvoril g. vladni svetnik Mencinger s pozdravom navzočih, med katerimi so bili razen številnih lokalnih interesentov tudi zastopniki zagrebške občine, zastopnik ljubljanske Trgovske in obrtniške zbornice ter gostje iz Beograda. Prvi dan se je vršil obhod obeh bregov Save nad Krškim do Rajhenburga. V naslednjih šestih dneh obide komisija v poštev prihajajoči teren pod Krškim do Brežic.

Kakor kaže, bode razprava ugodno potekala in je pričakovati, da dobi zagrebška občina odobritev in dovoljenje za to napravo. Seveda ima premagati velike težkoče, ki se ji stavijo radi deloma precej visokih zahtevkov lokalnih interesentov. Glede odaje primerne količine električnega toka domačinom v okolici nudi zagrebška občina zagotovilo, da bo nastavila toku take cene, kakor v Zagrebu.

Trgovina.

Prijave zastopstev inozemskih tvrdk trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. Ker je iz uradnih podatkov o gibanju trgovine, obrti in industrije, ki jih prejema trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani od pristojnih mest, malokje razvidno kakšno inozemsko zastopstvo in iz katere države zastopstvo imajo posamezne tvrdke zbornice okraja, zbornica vlnudno vabi vse one tvrdke, agenture in komisijske trgovine, ki imajo kako zastopstvo iz inozemstva, da ji ga blagovolijo prijaviti v teku 8 dni. Te prijave potrebuje zbornica v svrhu spopolnitve seznamov in da bo mogla interesentom, ki bi se zanimali za taka zastopstva, naznaniti točne naslove. Zbornica tudi prosi v interesu zastopnikov samih, da se ji naznanijo odslej proti vsakršne spremembe pri zastopstvih inozemskih tvrdk.

Društvo narodov in nečedna tekma. Dne 5. maja je zborovala komisija izvedencev, ki jo je postavil Svet društva narodov, da preštudira vprašanje nečedne tekme. To vprašanje je svoječasno tvorilo predmet posvetovanj v gospodarskem odseku Društva narodov, ki je izdelal osnutek mednarodne konvencije, ki je bila poslana vsem vladam, od katerih jih je odgovorilo 25. Namen konvencije je, da z nečedno tekmo oškodovanim osebam pomaga do njihovih pravic. Dalje ima precizirati razne vrste nečedne tekme, odpomoči nezdravim razmeram, ki jih ustvarjajo nedopustni vpisi znamk ter izdelati določbe za ureditev sporov, ki nastanejo pri razlagi te konvencije. Prihodnje dneve se sestane gospodarski odsek Društva narodov, da sliši mnenje zvedeniške komisije.

Proti provizijskim kupčijam. Češkoslovaško justično ministrstvo je pred kratkim izdalo odlok, da morajo sodi-

šča, kakor hitro razvidijo iz sodnih spisov ali razprav, da so bile dogovorjene za posredovanje državnih in drugih javnih dobav in del provizij, takoj obvestiti prezidij dotičnega ministrstva in vposlati prepis obvestila tudi vrhovni računski kontroli. Taka naredba, še bolj pa izvrševanje take kontrole in preganjanje provizijstva, bi našla tudi pri nas prav hvaležno polje.

Gremij dunajskih trgovcev za poletni čas. Gremij trgovcev na Dunaju je naslovlil na trgovsko ministrstvo posebno spomenico, da se znova uvede poletni čas. V spomenici povdarja koristi take odredbe, ki nudi možnost dalekosežnih prihrankov, ki se morejo doseči brez vsakega truda.

Črna lista dubijoznih dolžnikov na Dunaju. V dunajskih borznih krogih se je sprožila misel, da se z ozirom na borzno krizo sestavi lista vseh onih dolžnikov, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti napram bankam.

Takse za inozemske trgovske potnike v Švici. — Inozemski trgovski potniki v Švici, ki se izkažejo, da so samostojni trgovci ali v službi samostojnih trgovcev in hočejo obiskavati samo trgovce in obrtnike, dobijo posebno (zeleno) legitimacijo brezplačno. Ako pa hočejo obiskovati tudi zasebnike, dobe drugačno (rdečo) legitimacijo, ki stane za pol leta 100 frankov, za celo leto pa 150 frankov.

Avstrijska zunanja trgovina v l. 1923. Avstrija je v l. 1923. uvozila za 1849, izvozila pa za 1037 milijonov zlatih kron blaga. Njena trgovska bilanca je torej pasivna za 812 milijonov zlatih kron. Pasivum izkazuje ta bilanca v prometu s Čehoslovaško za 324 milijonov, z Nemčijo za 176,5 milijonov, z Ogrsko za 124 milijonov, z Zedinjenimi državami Amerike za 97 milijonov, s Švico za 42,5 milijonov, s Poljsko za 35 milijonov, z Italijo za 31,7 in z Bolgarsko za 22,6 milijonov. Aktivna je bila le v prometu z našo državo za 41,3, z Rumunijo za 37 in z Belgijo za 1,9 milijonov zlatih kron. Na aktivnost bilance v prometu z našo državo je uplival v prvi vrsti izvoz avstrijskih industrijskih izdelkov.

Nemška zunanja trgovina v l. 1923. Nemčija je v l. 1923. uvozila za 6081,3, izvozila pa za 6078,6 milijonov zlatih mark blaga. Na vrednost v l. 1913 preračunan je znašal uvoz 4824,7, izvoz pa 8545,6 milijonov mark. Zanimiva je v tem oziru po skupinah briselske konvencije sestavljena statistika, ki kaže, da je Nemčija v milijonih zlatih mark uvozila: I. žive živine za 32,5 (41,8), izvozila 3,1 (3,8); II. živil in pijač je uvozila 1203,7 (1122,7), izvozila 131,4 (125,3); IIIa. surovini je uvozila 3106,9 (2337,2), izvozila 367,5 (535,6); IIIb. polfabrikatov je uvozila 806,0 (650,9), izvozila 362,7 (3520,0); IV. gotovih izdelkov je uvozila 920,4 (661,3), izvozila 5199,1 (4519,0); V. zlata in srebra je uvozila 11,8 (10,8), izvozila 14,8 (41,9). V oklepajih navedene številke izkazujejo na predvojnno valuto preračunano vrednost dotične postavke.

Statistika konkurzov in poravnav na Čehoslovaškem v mesecu marcu l. 1924. Po uradnih podatkih se je v mesecu marcu t. l. otvorilo 58 konkurzov in sicer na Češkem 32, na Moravskem in v Šleziji 18, na Slovaškem 7, v Podkarpatski Rusiji 1. Ugotovljena prezadolžitve znaša 16,471.730 čk. V isti dobi se je uvedlo 165 poravnalnih postopanj s prezadolžitvijo v približni izmeri 34 milijonov čk. Od teh jih odpade 18 na Češko, 54 na Moravsko in Šleško, 26 na Slovaško in 4 na Podkarpatsko Rusijo.

Industrija.

Industrija v Strnišču pri Ptuj. Beograjski »Trgovski Glasnik« primaša v uredniškem delu daljši dopis iz Slovenije, ki opozarja med drugimi na industrijo, ki jo je vstvaril v Strnišču g. Čuček in povdarja važnost te industrije, osobito industrije šampanjca in lesne volne.

Denarstvo.

Obtok bankovcev naše Narodne banke. Po stanju dne 8. maja 1924 je imela Narodna banka za 5571 milijonov dinarjev novčanic v obtoku. Tekom prvih osmih dni se je obtok novčanic povišal za 8,9 milijonov dinarjev.

Dohodki monopolske uprave za mesec januar leta 1924. Po proračunu so predvideni dohodki monopolske uprave za en mesec na 147.788.020 Din. V me-

secu januarju t. l. so ti dohodki dejansko dosegli znesek po 258,497.659 Din, torej prekoračili proračun za 110,709.639 Din. Najvišji presežek izkazuje monopol tobaka (63,358.156 Din) in monopol petroleja (38,634.666 Din). Proračuna nista dosegla monopol soli za 4,250.944 Din in monopol vrednotnic za 917.700 Din. Za dobo od 1. julija 1923 do konca januarja leta 1924. izkazuje uradna statistika dohodkov napram proračunu po 1.034 milijonov 516.145 Din presežek po 557 milijonov 95.296 Din. V isti dobi predloženega proračuna, to je od 1. julija 1922 do konca meseca januarja leta 1923. so znašali dohodki monopolske uprave le 1.083,716.780 Din.

Zastaranje terjatev v Avstriji. Že v letu 1916. bi moral stopiti v Avstriji v veljavo zakon, ki skrajšuje rok zastaranja za terjatve od 30 na 3 leta. Spričo vojnih razmer se je uveljavljenje tega zakona odgodilo na nedoločen čas. Kakor sedaj objavlja »Wiener Zeitung«, je določen kot prvi rok za zastaranje terjatev v Avstriji dan 1. januarja 1925. Po preteku tega roka zastarajo vse terjatve za dobavo blaga, za izvršeno delo ali za katerekoli druge datave, ako so nastale pred več nego tremi leti. Trgovci bo torej lahko izbrisal s tem dnem vse terjatve, katere ima že nad tri leta. Rok zastaranja se prekine le, ako se terjatev vložuje ali na novo prizna.

Izvoz ruskih červoncev. — Sovjetska vlada je dovolila prost izvoz ruskih červoncev (bankovcev) iz Rusije.

Promet.

Poštno-čekovni promet v mesecu februarju t. l. Koncem meseca januarja je bilo otvorenih pri čekovnih uradih v Beogradu 522, v Sarajevu 2475, v Ljubljani 3773 in v Zagrebu 3392 čekovnih računov, koncem meseca februarja t. l. pa v istem vrstnem redu 586, 2477, 3794 in 3370, skupaj torej 10.227. Stanje vlog je znašalo dne 31. januarja t. l. v Beogradu 6,162.592 Din, v Sarajevu 73 milijonov 820.639 Din, v Ljubljani 75 milijonov 059.051 Din in v Zagrebu 61 milijonov 293.880 Din, skupaj 216,336.162 dinarjev. Stanje teh vlog koncem meseca februarja t. l. se je znižalo za približno 6 milijonov dinarjev in je znašalo 210,121.377 Din. Promet tekom meseca februarja se kaže v sledečih številkah: vplačila v 309.579 primerih so dosegla vsoto 1.019,554.887 Din, izplačila pa v 133.520 primerih 1.025,762.672 Din, skupaj torej 2.045,317.559 Din. Brezgotovinski promet se je izvršil v 40.557 primerih s 615,815.510 Din, to je v 9.15% primerov s 30.10% od celotnega prometa, kar kaže, da se veliko lastnikov še ne zaveda velike koristi brezgotovinskega prometa za naše narodno gospodarstvo. Glede brezgotovinskega prometa prednjači drug. m. čekovnim zavodom Ljubljana, ki izkazuje za mesec februar t. l. s 175 milijoni 500.904 Din vplačil v gotovini in 106,357.514 Din vplačil brez gotovine in 165,153.612 Din izplačil v gotovini ter 112,704.306 Din izplačil v brezgotovinskem prometu.

Pomorski promet naše države v letu 1923. Naša država ima v celoti 59 pristanišč. V ta pristanišča je v l. 1923. dospelo, odnosno iz njih odpeljalo 84.480 ladij z 11,380.357 tonami. Dospelo je 43.257 jadrnic in parobrodov z 5 milijonov 681.948 tonami, odpeljalo pa je 41 lisoč 223 ladij s 5,698.419 tonami. Najvišji promet izkazujejo nastopna pristanišča: Split (9495 ladij), Gruž (4136 ladij), Šibenik (4117 ladij), Vranje (2158 ladij), Korčula (3358 ladij), Metković (2552 ladij), Kotor (2087 ladij) in Ercegnovi ladij, Kotor (2087 ladij) in Ercegnovi (2335 ladij).

Davki in takse.

Pojasnila k zakonu o taksah. Generalna direkcija posrednih davkov je izdala z razpisom z dne 5. marca 1924, št. 9602 nastopno pojasnilo k zakonu o taksah: 1. Za vse one pravice, za katere se zahteva zavarovanje, ako se ne dajo oceniti v svrhu taksiranja po tarifni postavki 138, kakor na primer: pravica služnosti, odkupna pravica nepremičnin, prepoved odtujitve in podobne pravice, ki se vknjižujejo v zemljiške knjige, se plačuje taksa po najvišji izmeri tarifne postavke 138, to je v znesku po 10 Din. 2. Pobiranje takse po tarifni postavki 139. taksne tarife se vse nanašajo samo na izbris v tej tarifni postavki navedenih pravic, ampak na izbris

vseh pravic, ki se morejo vknjiževati, na primer: pravica služnosti, pravica odkupa, prepoved odtujitve, užitek in podobne pravice. To tolmačenje je po čl. 43. zakona o taksah obvezno za vsa oblastva.

Davek na poslovni promet v II. polletju 1923. — V II. polletju se je plačalo v naši državi na davku na poslovni promet 114,865.460 Din, dočim je bil donos po proračunu predviden na 124,999.999 Din. Donos je bil torej zaostal za proračunom za 10,134.539 Din. — Kako se je razdelilo plačilo po posameznih pokrajinah, bomo poročali, čim izide podrobnejša uradna statistika.

Premoženjski davek na Poljskem. — Premoženjski davek na Poljskem je vrgele v teku zadnjih štirih mesecev 100 milijonov zlotih (zlatih frankov) in presega budžetni proračun za 21 milijonov.

Carina.

Ogrska carinska tarifa. Osnutek nove carinske tarife, o kateri smo že poročali, je povzročil med pridobitnimi sloji na Ogrskem veliko razburjenje in ogorčenje, češ da tarifa favorizira le posamezne firme, ne ozira se pa na trgovino in konzumente. Tudi v vladni stranki je odpor proti uveljavljenju nove tarife jako resen. Ministrski predsednik je pod vtisom tega odpora izjavil, da tvori osnutek le okvir, v čigar obsegu pa so izpremembe in popolitve še mogoče. Tudi v inozemski javnosti ni napravil osnutek najboljšega utisa. Splošno se smatra, da pomeni osnutek za sosedne države, predvsem za Čehoslovaško, napoved carinske vojne, ker nudi domači industriji večjo zaščito, nego jo je sama zahtevala in izključuje vsled tega tudi možnost inozemske konkurence.

Nova avstrijska carinska tarifa. Kakor osnutek ogrske carinske tarife, predvideva tudi osnutek avstrijske carinske tarife visoko zvišanje že obstoječih in uvedbo novih carinskih postavk. Pri tem bo jako prizadeta naša zunanja trgovina, ki v prvi vrsti dobavlja Avstriji življenske potrebščine: moko, meso in mast. Na te predmete Avstrija do zdaj ni pobirala uvozne carine. V bodoče pa hoče določiti carino na moko z 2160 K, na meso z 4320 K in na svinjsko mast z 6480 K. Umestno bi bilo, da bi naši merodajni krogi pri sestavi naše carinske tarife upoštevali težnje Avstrije, da nam dela težave pri naših glavnih izvoznih predmetih.

Carinski donosi v tretji dekadi meseca aprila t. l. V času od 20. do 30. aprila t. l. so carinarnice v naši državi pobrale 37,077.056 Din carine, v času od 10. do 20. aprila t. l. 52,903.811 Din in v času od 1. do 10. aprila 53,932.801, skupaj 143,913.668 Din. V tistem času leta 1923. je znašal donos carine 125,222.125 Din. V času od 20. do 30. aprila t. l. so pobrale največ carine carinarnice v Zagrebu 8,679.650 Din, v Beogradu 5,805.142 Din, v Ljubljani 3,228.903 Din, v Mariboru 2,278.102 Din in v Šubotici 2,440.267 Din. Od carinarnic v Sloveniji so pobrale carinarnice na Jesenicah 482.765 Din, na Rakeku 807.138 Din in v Celju 512.417 dinarjev.

Izvoz in uvoz.

Izvoz našega vina na Čehoslovaško. — Ministrstvo trgovine in industrije je naprosilo Čehoslovaško, da začasno, dokler se ne sklene nova trgovska pogodba, uredi in olajša izvoz našega vina na Čehoslovaško. V tej smeri se bodo vršila pogajanja v najkrajšem času v Beogradu. Čehoslovaška je pripravljena priznati uvoznikom našega vina iste olajšave, kakor jih uživajo francoski in italijanski izvozniki. Čehoslovaška bo dovolila, da bodo naši izvozniki osebno obiskali čehoslovaška tržišča kot prodajalci, kar je bilo dosedaj pridržano izključno le čehoslovaškim trgovcem.

Naš izvoz na Čehoslovaško v prvem četrtletju l. 1924. V navedeni dobi je naša država uvozila na Čehoslovaško za 78,305.000 čK blaga, od tam pa izvozila blago v vrednosti 194,522.000 čK. Čehoslovaška trgovska bilanca izkazuje za navedeno dobo največji aktivum v prometu z Avstrijo (567 milijonov), Madžarsko (106 milijonov) in našo državo (478 milijonov, največji pasivum pa v prometu z Nemčijo (478 milijonov) in Italijo (70 milijonov). Celoten aktivum čehoslovaške trgovske bilance za I. četrtletje 1924 znaša 216,908.000 čK.

Razno.

Važno za žganjekuharje. Po novem trošarinskem zakonu bi morali vsi proizvajalci žganja za trgovino do 20. maja 1924 urediti svoje žganjarne s kontrolnimi aparati ali zbiralniki. Kakor se nam poroča iz povsem zanesljivega vira, je ta rok podaljšan na nedoločen čas.

Izvršilna pravna pomoč med Avstrijo in našo državo. Sedanja avstrijska država je dosedaj sklenila konvencijo o izvršilni pravni pomoči z našo državo glede izvršilnih naslovov, ki so nastali na področju bivše deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani. Z naredbom z dne 22. aprila 1919 drž. zak. št. 238, je Avstrija objavila, da je na podlagi vzajemnosti (reciprocitete), ki je zajamčena po posebni izjavi deželne vlade za Slovenijo, izvrševati eksekucijske naslove, ki so nastali v Sloveniji, po analogiji določb, veljavnih za izvršitev pravne pomoči med bivšo Avstrijo in Hrvatsko ter Slovenijo. Z nadaljnjo naredbom z dne 8. avgusta 1921 drž. zak. št. 47, je Avstrija objavila, da ni zajamčeno reciprocitetno postopanje med Avstrijo in področjem deželne vlade za Slovenijo glede prisilne izvršitve v § 1., št. 13. in 14. eksekucijskega reda označenih spisov in listin. Vsled te objave se direktni davki in pristojbine ter avtonomne doklade vzajemno ne izterjujejo. Ravno tako se ne izterjujejo razne kazni in druge javne datave, katere nalagajo upravna oblastva, a jih po posebnih zakonitih določilih izterjujejo sodišča.

Nadprodukcija vina v naši državi. — Po oficijelnih podatkih se je pridelalo pri nas leta 1923. približno 5,115.000 hl vina. Polovica te množine zadostuje za kritje domače potrebščine, dočim se bo izkušalo drugo polovico izvoziti. Ako se to uresniči, bo znašalo izkupilo poldruge milijardo dinarjev.

Zmede pri hipotekah v Avstriji. — Pri nekem dunajskem sodišču je hipotekarni dolžnik vložil tožbo proti hipotekarnemu upniku na izbris hipoteke po 100.000 K. Dolžnik je ob dospelosti plačala (l. 1923) ponudil upniku popolno poravnavo z obrestmi vred, a je upnik odklonil sprejem, ampak zahteval, da se hipoteka pred izbrisom valorizira. Ker upnik s tem ni bil zadovoljen, je založil dolžnik dolžni znesek pri sodišču in vložil tožbo. Sodnik je tožbi na dovoljenje izbrisal ugodil in odločil, da je razločevati med valorizacijo in izbrisom. Za izbris v zemljiški knjigi pride edino v poštev plačilo ali založitev dolga. Upnikov zastopnik je proti tej razsodbi vložil priziv na deželno sodišče, ki je izreklo, da je po sedanjem stanju zakonodaje valorizacija hipoteke nedopustna in da so dani vsi pogoji za izbris hipoteke. — Dunajski list, ki poroča o tej sodbi, pripominja, da bide sodba pravici v obraz, kajti upnik ne dobi za svoj dber denar niti toliko, da bi si kupil par čevljev, dočim ostane dolžnik v polni posesti sedaj milijarde vredne hiše.

Ruska rž za Čehoslovaško. — Za čehoslovaško glavno nakupovalno družbo konsumnih združenj je došlo v Trst 5000 t ruske rži. Omenjena družba pa je izvozila v Rusijo 3000 q deteljnega in 650 q grahovega semena za ruske državne gospodarske zadruge.

Posredovalnica za službe Slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani ima vedno na razpolago vse vrste trgovskega personala in posluje za poslodavce brezplačno. Vse gg. trgovce, kakor tudi ostale podjetnike prosimo, da pri njih izpraznjena mesta vedno prijavljajo na naslov: Posredovalnica Slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani (telefon št. 552).

Bilance ameriških jeklenih družb 1923. Letni zaključki velikih ameriških železnih in jeklenih družb izkazujejo ogromno zvišano kupčijo v lanskem letu. Ne samo jekleni trust Steel Corporation, ki dela s posebno ugodnimi pogoji, tudi vse druge družbe so imele dobičke, ki so velikanski celo za amerišanske razmere. Poglejmo nekatere:

Ime	Akeijski kapital	Čisti dobiček v %
Steel Corporation	508,302.500	16.42
Bethlehem Steel Co.	180,151.900	5.58
Colorado Fuel and Iron	84,235.500	1.67
Republic Iron and Steel	30,000.000	15.—
Gulf States	11,213.000	12.78
Sloss Sheffield	10,000.000	20.22

(Steel = jeklo, corporation = družba, fuel = kurivo, iron = železo, gulf = zaliv, states = države.)

Najbolj ugodne so številke za jekleni trust in pa za Sloss Sheffield. Tisti dve družbi, ki ne izkazeta posebnega dobička, Bethlehem in Colorado, sta svoje tovarne preustrojili in sta zato veliko denarja tam porabili. Začasni zaključki za prvo letošnje četrtletje pravijo, da so dohodki relativno še večji, kakor so bili pa lani. Tudi netto-dohodki so bili lani zelo visoki, ne samo prvi čisti dobiček. Znašali so, v okroglih številkah, po vrsti, kakor je zgoraj navedena: 180 milijonov dolarjev, nad 37, skoraj 5, nad 9, dobra 2 in skoraj 4 milijone dolarjev. V odstotkih: 35% pri Steel Corporation, 37% pri Sloss Sheffield, nekaj čez 30% pri Republic Iron and Steel, skoraj 20% pri Gulf States in okrog 15% pri Colorado Fuel and Iron.

Naša živinoreja. Po najnovjših ugotovitvah se redi v naši državi nad 12 milijonov ovac, 6,150.000 glav goveje živine, 5,1 milijonov prašičev, 3,7 milijone koz in 1,550.000 konj. Vrednost te živine se ceni približno na 17 milijard dinarjev.

Angleški proračun. — Koncem preteklega meseca je predložil angleški zakladni kancelar Snowden parlamentu proračun za leto 1924/1925. Izkazuje 812 milijonov funtov dohodkov in 785.5 milijonov funtov izdatkov, prebitok torej 26.5 milijonov funtov. Vsekakor nekaj posebnega. Pravzaprav ni točno, če imenujemo ta proračun proračun delavske vlade, saj je ta vlada v manjšini in je proračun samo nekaj kompromis. Kompromis se je moral ozirati na konservativce, moral je pa upoštevati tudi struje v delavski stranki sami. Mac Donald in Snowden sta za prosto trgovino in tega svojega prepričanja tudi nikdar nista skrivala. Je pa v delavski stranki sami tudi veliko zagovornikov zaščitne carine, ki pravijo, da še ni prišel čas za popolno njeno opustitev. Kabinet je to kočljivo vprašanje zelo spretno obšel in je rešitev preložil do 1. avgusta. Takrat mora pa zaščitna carina itak avtomatično prenehati, če bo delavska stranka še na krmilu.

Sanacija Poljske. — »N. Fr. Pr.« pri naša zanimivo izjavo poljskega ministrskega predsednika in finančnega ministra Grabskega o poteku sanacijske akcije in današnjega gospodarskega položaja na Poljskem. Grabski uvodoma opozarja, da je ob njegovem nastopu začetkom leta dolar notiral navadno 15 milijonov poljskih mark (uradno 9 milijonov), v prvi januarjski dekadi so cene porasle za 33 procentov. Državni izdatki bi morali pogoltniti skupno 130 milijonov frankov, dočim celotna emisija tekrat ni znašala nad 70 milijonov. Deficit železnice je stalno naraščal. — Prvo, kar se je ukrenilo v svrhu sanacije tega obupnega položaja, je bila zajezitev in uničenje dolarske špekulacije, kar se je z ustalitvijo oficijelnega kurza posrečilo. Temu je sledilo ukinitje tiskanja novih novčanov in uravnovesenje državnega gospodarstva, ki se je doseglo z zvišanjem dohodkov in znižanjem izdatkov. Dohodki na davkih so nadkrilili pričakovanje. Da se tečaj valute vzdrži, je bilo preskrbljeno s sukcesivnim porastom devizne zaloge. Eliminirala se je pasivna postavka, ki so jo tvorile v proračunu železnice s tem, da se jih je preuredilo v trgovska podjetja, ki so imela skrbeti sama zase. Z ureditvijo državnega gospodarstva je nastopil moment, ko se je ustanovila notna banka »Poljska banka« in od 28. aprila dalje ima Poljska svojo novo valuto: »zloty«. — Od tega časa dalje cene padajo, v trgovini in industriji tvori za kalkulacijo trdno bazo zloty, ki je enak 1,800.000 poljskim markam. — Ustanovitev »Poljske banke« pa tvori tudi podlago za ugoden prevrat v kreditnem življenju Poljske. Izvoz se z vsemi močmi podpira in pospešuje. Pri artiklih, katerih izvoz je sedaj prepovedan, se uvede sistem z eksportnimi pristojbinami zvezanih izvoznih kontingentov. V izdelavi je nov carinski zakon, ki predvideva predvsem ukinitve sistema regle-

mentiranja izvoza. Uveljaviti se ima načelo prostosti izvoza v zvezi z izvoznimi carinami za primere, kjer je napram inozemskim cenam domača cena zelo visoka. To velja posebno za poljedelske pridelke.

Brezposelnost v Nemčiji. — Število brezposelnih oseb v nezasedenem delu Nemčije se je v prvi polovici meseca aprila t. l. znižalo od 703.000 na 476.000.

Mezde delavcev ameriške industrije. — Po statističnih podatkih 1678 tovarn, ki zaposlujejo nad 700.000 delavcev, je znašala povprečna meza delavca začetkom meseca januarja t. l. na uro 55.8 centa, to 128% več nego meseca julija 1914 in 11.4% več nego meseca januarja 1923 ali 8.7% manj nego v poletju leta

1920. Povprečne tedenske mezde so znašale v mesecu januarju 1924 26.94 dolarja. Bile so torej za 115% višje nego v predvojni dobi in za 7.4% višje nego pred enim letom. Povprečna zaposelnost delavca na teden znaša 48.2 ure.

Mednarodni delavski urad v Ženevi, ki se peča z mednarodno ureditvijo položaja delavstva in delavnih metod, poroča, da je izdal v prošlem letu 323 izjav, nmenj in pojasnil. Šlo je za vprašanje delavnih pogojev (mezde, delavni čas), za poklicno izobrazbo, za vajeništvo, socialno zavarovanje, higijeno v industrijskih podjetjih in podobno. Posebno važne so izjave raznim vladam, ker služijo kot podlaga socialni zakonodaji.

češkoslovaški 20.25, kava »Rio« 36.75, mast ameriška (v sodčkih po 50 kg ali v zabojih po 25 kg netto) 26.50, paprika, ljuta I. 40, II. 25, sladka 40 do 44 Din za kg. V splošnem se cene tekom zadnjega tedna niso mnogo spremenile.

Zateški hmeljski trg (12. t. m.). Cene slabijo dalje in se gibljejo med 6000 do 6400 Kč za 50 kg. Povod slabljenju so dokaj nižje cene na nürnberškem trgu. Prerokuje se še nadaljnje oslabiljenje, ker so tudi cene zelo visoke.

Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 317.50—325 Din, ječmen 325—330 Din, oves 260—270 Din, koruza 227.50—232.50 dinarjev, beli fižol 675—685 Din, pšenična moka »0« 510 Din, »2« 380—390 Din, »6« 330—335 Din, »7« 285—290 Din, otrobi 210—215 Din. Tendenda slaba.

pa na razpolago za ta teden: 3 kuharicam v hotel, 3 kuharicam za močnate jedi v hotel, 3 varuškam, 3 vzgojiteljicam, 6 sobaricam, 1 podnatarici, 1 plačilni natarici, 66 služkinjam, 36 kuharicam, 100 hlapcem in deklam, 10 viničarjem, 3 oglarjem, 45 rudarjem, 1 vrtnarju, 2 kovačema, 1 livarskemu delovodju, 1 kovotlačitelju, 3 izdelovalcem godal, 1 kotlarju, 1 lesnemu strugarju, 1 pozlatarskemu mojstru, 5 izdelovalcem glavnikov, 3 ple-tarjem, 1 tapetniku, 1 krojaču, 1 pivovrelcu, 1 dimnikarju, 1 potniku, 1 delavcu za kuhanje mila.

Dobava, prodaja.

Dobava lesa. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na dan 20. maja 1924 za dobavo 2000 komadov okroglih hrastovih stebrov 1.90 m dolgih, debelih ca 18 do 20 cm, 1000 komadov gozdnih lat 3.80 m dolgih, 5000 komadov gozdnih lat 5.10 m dolgih, 30.000 komadov šaket 1.4—1.5 m dolgih. Gozdne late na tenkem koncu najmanj 6 cm. Štaket mora imeti na tenkem koncu najmanj 6 cm.

Dobava elektrotehničnega materijala. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo za dobavo raznega elektrotehničnega materijala.

Pogoji se nahajajo v vpogled pri ekonomskem odelenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani, Gosposvetska cesta (nasproti velesojam) vsak delovni dan od 10. do 12. ure.

Dobava olja, jelševine, jelovih hlodov, sodov, papirnatih vreč in copat. Pri smodnišnici v Kamniku se bo vršila dne 3. junija t. l. ofertalna licitacija glede dobave olja, jelševine, jelovih hlodov, sodov, papirnatih vreč in copat.

Dobava letnih bluz in čevljev za finančno kontrolo. Pri ekonomatu delegacije finančnega ministrstva v Sarajevu se bo vršila dne 30. maja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 8000 letnih bluz in 8000 parov čevljev za finančno kontrolo.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Tržna poročila.

Cene življenjskih potrebščin v naši državi. Zagrebško tržno nadzorstvo je objavilo pred kratkim cenovnik najpotreb-

nejših živil za mesec april v posameznih večjih krajih naše države. Po tem ceniku priobčujemo sledeče podatke:

	Govedina	Teletina	Svinjina	Mast	Beli kruh	Črni kruh
Zagreb	21—34	20—28	30—32½	29—35	6	5
Beograd	22—26	30—32	32—36	30—38	6	5
Ljubljana	20—26	25—30	33—35	29—38	6½	5½
Sarajevo	22—24	16—30	35—40	40	6	5
Osijek	22—24	22—24	27—29	37—40	6	5½
Zemun	24—28	29—32	30—36	34—36	6	5
Maribor	19—27	24—30	30—40	37—39	7	6
Celje	22—25	25—30	30—35	32—39	7	6

Slanina je najcenejša v Zagrebu (30 do 32½), najdražja v Osijeku (40). Mleko stane v Zagrebu 4—4.50, v Beogradu 5 do 6, v Osijeku in v Ljubljani 3—3.50. Jajca stanejo v Zagrebu 1.25—1.50, v Osijeku in v Ljubljani 1—1.25, krompir

pa stane v Zagrebu 1.75 do 2.—, v Beogradu 2.20—4, v Mariboru pa 1—1.50. Sladkor v kockah velja v Zagrebu 20.50 do 21, v Sarajevu, Osijeku in Zemunu pa 23. Kristalni sladkor je povsod za približno 2 Din cenejši.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejmu dne 9. maja 1924 se je pripeljalo 241 svinj, 1 ovca, 2 kozliča in 1 koza. Cene so bile sledeče (v Din): Mladi prašiči, 5—6 tednov stari, komad 150 do 250; 7—9 tednov 275—400; 3—4 mesece 625—700; 5—7 mesecev 825—950; 8 do 10 mesecev 1075—1200; 1 leto 1450 do 1600. 1 kg žive teže 17.50—18.75; mrtve 20—25. 1 koza 200—250; 1 ovca 200; 1 kozlič 70—75.

Zagrebški kolonialni in špecerijski trg (12. t. m.). Promet je bil v zadnjem času živahen. Predvsem je bilo povpraševanje po sladkorju in kavi. Položaj na mednarodnem sladkornem trgu je nestanovit, čemer je krivo med drugim zlasti veliko nazadovanje konzuma v Nemčiji. Cene sladkorju kažejo tendenco slabljenja, dočim je kava jako čvrsta. V Zagrebu notirajo na veliko v skladišču in brez ambalaže: sladkor, kockasti,

Državna borza dela v Mariboru. Od 4. do 10. maja t. l. je bilo pri tej borzi 239 pripravljenih prostih mest, delo je iskalo 286 oseb, posredovanje borze se je izvršilo v 150 slučajih in odpotovalo jih je 12 oseb. Od 1. januarja do 10. maja t. l. pa je bilo 3030 pripravljenih prostih mest, delo je iskalo 4223 oseb, posredovanj se je izvršilo v 1583 slučajih in 963 oseb je odpotovalo. — Pretečni teden je delo iskalo 53 hlapcev in dekel, 7 viničarjev, 3 drvarji, 1 upravitelj, 4 ekonomski, 2 šafarja, 1 lovec, 1 oskrbnik, 11 rudarjev, 1 vrtnar, 1 kamnosek, 7 podk. in orodnih kovačev, 1 železolivar, 1 železostugar, 1 klepar, 1 cirkularist, 2 usnarja, 18 strojniških ključavničarjev, 6 mehanikov, 1 urar, 17 mizarjev, 3 kolarji, 1 sodar, 5 sedlarjev, 1 tapetnik, 15 krojačev in šivilj, 11 čevljarjev, 1 klobučar, 1 strojevezilka, 10 peric, 4 mlinarji, 12 pekov, 6 mesarjev, 14 nataric in nataricarjev, 1 kuhar, 10 zidarjev, 2 slikarja, 1 inštalater za plin in vodovode, 14 tesarjev, 17 trg. pomočnikov, pomočnic, 6 kočijažov, 7 strojnikov, 11 slug, 3 knjigovodje, 112 tov. in pomožnih delavcev in delavk, 1 strojevodja, 2 šoferja, 8 hišnikov in hišnic, 26 pisarn. moči, 102 gospodinj, kuharic, služkin, sobaric itd., 18 vzgojiteljic, 1 boln. strežnica. Delo je

Priporočamo:
Jos. Petelinc
LJUBLJANA,
Sv. Petra nasip 7.
Najboljši šivalni stroji v vseh opremljenih Gritzner, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse potrebne dele za vse sisteme.
En gros!

Najboljša kolesa
"PUCH"
po ugodnih cenah
priporoča
IGN. VOK
Ljubljana
Novo mesto

**PRODAJA
LESA**

Gospodarski odbor za Kranjske goro - Log proda okrog 800 do 500 m³ stoječega smrekovega lesa v neposredni bližini koldvera. Pismene ponudbe je poslati do 25. maja 1924 načelniku Ivanu Robiču, Kranjska gora 49. Pogoji so na vpogled pri županstvu v Kranjski gori.

Ivan Jelačin
Ljubljana
Veletrgovina
kolonialne in
špecerijske robe
Zaloga sveže
pražene kave
mletih dišav in
rudninske vode
Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

TEODOR KORN
LJUBLJANA
POLJANSKA CESTA ŠT. 3.
Krovec, stebeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov.
Naprava stelovodov. — Kopalniške in klosetne naprave.
Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škalle) za konzerve.

A. VICEL
Maribor, Glavni trg 5
Trgovina s hišnimi potrebščinami, emajlirano, pločevinasto in ulito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno robo.
Na debelo! Na drobno!

Dalmatinski
la Portland cement
svetovne znamke
"SALONA" (Tour)
nudi po najnižji dnevni ceni promptno tvornica „Split“ del. dr. za cement Portland iz skladišča v Ljubljani, Aleksandrova cesta šte. 12.

TISKARNA "MERKUR"
TRG.-IND. D. D. LJUBLJANA TELEFON 552
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13
Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, letake, pravila, vizitke, trgovske in uradne tiskovine itd.
LASTNA KNJIGOVEZNIKA

Najcenejše nove in rabljene **PISALNE STROJE**
v špecijalni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev **Ludovik Baraga, Ljubljana**
Šelenburgova ul. 6./I. nadstr. Pisarniška oprema vedno v zalogi.
Barvni trakovi, karbon-indigo papir ter vse druge potrebščine.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA
Dunajska c. 4 (v lastni stavbi).
KAPITAL in REZERVA Din 18,300,000—
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.
Brzojavni: Trgovska
Telefoni: 150, 146, 158
Konjice
Meža-Dravograd